
Revmatikere har ikke råd til anbefalt behandling

AKTUELT

NINA HUSOM

Email: nina.husom@legeforeningen.no

Tidsskriftet

En av fire revmatikere har mer enn 20 000 kroner i utgifter forbundet med sykdommen i året. En av tre har ikke råd til å følge legens råd om behandling. Egenandeler til helse- og behandlingsreiser og opptreningsinstitusjoner er de viktigste utgiftspostene.

Mange pasienter har reduserte smerter i opptil et halvt år etter en helsereise.
Illustrasjonsfoto

Tallene kommer frem i en spørreskjemaundersøkelse om revmatikeres utgifter og legemiddelbruk som Norsk Revmatikerforbund utførte blant sine medlemmer høsten 1999.

– Det er grunn til å reagere når en av tre pasienter ikke har råd til å følge legens anbefalte behandling, sier professor Hans-Jacob Haga ved Reumatologisk avdeling ved Haukeland Sykehus. Han mener at helsemyndighetene yter de svakeste kronikerne for liten oppmerksomhet. Fra 1. februar økte egenandelene igjen, denne gang med gjennomsnittlig 3,5 %: – Det er urimelig at økningen i egenandeler som ikke dekkes under egenandelstaket, rammer de svakeste

revmatikerne. De er for syke til å reise til sørlige breddegrader og har ikke råd til å betale 7 000–8 000 kroner i egenandel for et opphold ved en opptreningsinstitusjon i Norge, sier Haga.

Revmatologen sier videre at mange i denne gruppen henvises til sykehusenes revmatologiske avdelinger i mangel av annet tilbud. De opptar senger som primært er ment for utredning og behandling. På grunn av geografisk skjevfordeling av opptreningsinstitusjoner, mener Haga at problemet er stort i regioner som ikke har slike institusjoner, for eksempel Helseregion Vest.

Store beløp

På spørsmål om hva de totale årlige utgiftene knyttet til revmatisk sykdom beløp seg til, var det gjennomsnittlige beløpet 17 105 kroner når kostnadene ble spesifisert (tab 1). 21 % av de spurte oppgav de årlige utgiftene til mellom 2 000 og 5 000 kroner mens 28 % hadde mer enn 20 000 kroner i utgifter i året. 9 % oppgav at de brukte mer enn 40 000 kroner. Revmatikere i alderen 41–50 år har de største utgiftene med drøye 19 000 kroner. De over 80 år ligger nær opptil 15 000 kroner i året. 36 % av alle som svarte, hadde ikke råd til å følge legenes anbefalte behandling. 64 % hadde så høye utgifter at de nådde egenandeltaket i løpet av året.

Egenfinansiert helsereise til utlandet dominerer blant kostnadene. 22 % oppgir at de har fra 2 000 til 20 000 kroner i utgifter til dette. Totale utgifter til behandling, legemidler, fysioterapi og annen behandling beløper seg til 5 525 kroner i gjennomsnitt. Mange benytter seg av alternativ behandling og 1 666 kroner brukes i gjennomsnitt til dette, preparater inkludert.

En vekker

Spørreskjemaet ble sendt til hver sjette av Norsk Revmatikerforbunds 37 000 medlemmer, dvs. 6 079 personer. Svarprosenten var 33 etter purring og når uaksepterte svar ble trukket fra, var svarprosenten nede i 30, det vil si at 1 823 personer svarte. Den lave responsen begrunnes blant annet med at forbundet har mange støttemedlemmer som ikke er syke eller at enkelte revmatikere har så små plager og utgifter at de ikke har svart.

– Er resultatene av undersøkelsen troverdig når så få har svart?
– Majoriteten av dem som svarte har inflammatorisk revmatisk sykdom eller artrose. Det kommer frem ved at hele åtte av ti oppgir at de ikke betaler egenandel hos fysioterapeut, sier Haga. – Til tross for metodologiske svakheter ved undersøkelsen mener jeg at resultatene absolutt sier noe om situasjonen for dem med manifest revmatisk lidelse.

Han understreker at det som kommer frem, bør være en vekker for alle som er opptatt av de kronisk sykes situasjon. Haga trekker spesielt frem de store utgiftene til helsereiser i denne gruppen; et tiltak som pasienter med inflammatorisk revmatisk sykdom opplever som svært viktig både for funksjon

og livskvalitet. – At mange bruker store summer av egen lomme til helsereiser, kan bety at de har en positiv effekt på plagene. Mange pasienter oppgir at oppholdene reduserer smertene i opptil et halvt år etterpå. Slike tilbakemeldinger bør myndigheter og helsepersonell lytte til, mener Hans-Jacob Haga.

Tabell 1

Beregnet gjennomsnitt av utgiftsposter for 1 679 medlemmer av Norsk Revmatikerforbund

	Kroner
Egenfinansiert helsereise til utlandet	2 443
Egenandelskort	1 198
Ekstrahjelp til renhold med mer i hjemmet	1 125
Alternativ medisin og preparater	1 060
Nødvendig tannbehandling	1 056
Legemidler på hvit resept	1 028
Behandlingsutgifter på helsereiser til utlandet	763
Egenbetaling ved opphold på opptreningsinstitusjon	727
Reseptfrie legemidler	666
Alternativ medisin, konsultasjoner	606
Egenandel ved fysioterapi	482
Legebehandling utover frikort	452
Kiropraktorbehandling med reise	325
Smertebehandling	317
Egenandeler på kommunale hjemmehjelpstjenester	311

Publisert: 28. februar 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 27. mars 2026.